

Sygn. akt VIII U 1974/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 stycznia 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grażyna Łazowska
Protokolant:	Kamila Niemczyk

po rozpoznaniu w dniu 24 stycznia 2018 r. w Gliwicach

sprawy J. Ś.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o przeliczenie świadczenia wstecz

na skutek odwołania J. Ś.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 15 września 2017 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Grażyna Łazowska

Sygn. akt VIII U 1974/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 września 2017r. organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przeliczył emeryturę ubezpieczonego J. Ś.

(Ś.) od dnia 1 września 2017r., to jest od miesiąca zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie kapitału początkowego.

Ubezpieczony w odwołaniu od decyzji domagał się jej zmiany przez przeliczenie emerytury od dnia 1 czerwca 2013r., a mianowicie od daty podjęcia wypłaty świadczenia.

W uzasadnieniu ubezpieczony podniósł, że wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 marca 2017r. sygn. akt VIII U 33/15 organ rentowy decyzją z dnia 25 maja 2017r. przeliczył emeryturę od dnia 1 czerwca 2013r., jednocześnie błędnie nie przeliczając kapitału początkowego, który przeliczył dopiero na wniosek ubezpieczonego z września 2017r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko. Organ rentowy wskazał, że skoro ubezpieczony wniosek o przeliczenie kapitału początkowego złożył dopiero w dniu

7 września 2017r., to zgodnie z art.133 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, należało kapitał początkowy przeliczyć od miesiąca zgłoszenia wniosku.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 20 sierpnia 2014r. organ rentowy wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 9 lipca 2014r. w sprawie o sygn. akt VIII U 103/14 ustalił ubezpieczonemu J. Ś. emeryturę od dnia 1 marca 2013r. oraz obliczył jej wysokość na podstawie art.183 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS, to jest emerytura stanowiła 35% emerytury obliczonej na podstawie art.53 w/w ustawy oraz 65% emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy.

Decyzją z dnia 21 listopada 2014r. i następnie kolejną decyzją z dnia 17 czerwca 2015r. organ rentowy przeliczył świadczenie ubezpieczonego ostatecznie przyjmując:

1) do obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art.53 ustawy:

- do ustalenia podstawy wymiaru emerytury – przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, to jest z lat 1972, 1976, 1978 - 1983, 1991 -1996, 2002 - 2003, 2005, 2008, 2011 - 2012 oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 59,23%,

- okresy składkowe w wymiarze 34 lat, 7 miesięcy i 23 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 7 miesięcy i 14 dni,

- emerytura wyniosła 1.567,30 zł

2) do obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art.26 ustawy:

- podstawę obliczenia tej emerytury stanowi kwota kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji kapitału początkowego zewidencjonowanego na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury: emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę:

- kwota składki zewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 48.161,72 zł,

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 377.925,03 zł,

- średnie dalsze trwanie życia wynosi 251,90 miesięcy,

- wyliczona kwota emerytury wyniosła 1.691,49 zł.

Ostatecznie wysokość emerytury obliczona na podstawie art.183 ustawy wyniosła 1.648,03 zł, to jest 35% emerytury obliczonej na podstawie art.53 ustawy, czyli 548,56 zł i 65% emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy, czyli 1.099,47 zł.

Z uwagi na fakt, że wysokość emerytury ustalona w oparciu o art.26 ustawy okazała się wyższa niż emerytura ustalona na podstawie art.183 ustawy, organ rentowy wypłacał emeryturę ustaloną zgodnie z art.26 ustawy.

Ubezpieczony odwołał się od powyższych decyzji o przeliczeniu emerytury domagając się ich zmiany przez przeliczenie świadczenia przy uwzględnieniu wynagrodzeń z lat zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...)

w K. 1984 – 1992, po uprzednim ustaleniu tych wynagrodzeń przed Sądem. Organ rentowy nie uwzględnił zarobków ubezpieczonego ze wskazanych lat

na podstawie przedłożonych kartotek zarobkowych, ponieważ wykazane w nich składniki nie zostały opisane.

W toku postępowania sądowego zainicjowanego odwołaniami ubezpieczonego Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego H. P., która odtworzyła potencjalne wynagrodzenia ubezpieczonego z lat 1984 - 1992 oraz ustaliła, że dla obliczenia emerytury ubezpieczonego najkorzystniejsze jest przyjęcie wynagrodzenia z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu zatrudnienia, to jest z lat 1976, 1978 - 1995, 2002, gdzie wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia wynosi 91,42%.

Opinia ta legła u podstaw wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 marca 2017r. sygn. akt VIII U 33/15, którym Sąd zmienił decyzje z dnia 21 listopada 2014r.

i 17 czerwca 2015r. w ten sposób, że do ustalenia podstawy wymiaru emerytury polecił przyjąć wskaźnik wysokości podstawy wymiaru na poziomie 91,42%.

Decyzją z dnia 25 maja 2017r. organ rentowy wykonał powyższy wyrok Sądu i przeliczył emeryturę ubezpieczonego od dnia 1 czerwca 2013r., to jest od podjęcia wypłaty świadczenia.

Do obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art.53 ustawy emerytalnej - do ustalenia podstawy wymiaru emerytury - organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru 91,42%. Emerytura wyniosła 2 017,25 zł.

Kwota emerytury obliczonej zgodnie z art.26 ustawy emerytalnej nie uległa zmianie i wyniosła 1 691,49 zł.

Ostatecznie wysokość emerytury obliczona na podstawie art.183 ustawy wyniosła na dzień 1 marca 2013r. - 1.807,38 zł, to jest 35% emerytury obliczonej na podstawie art.53 ustawy, czyli 706,04 zł i 65% emerytury obliczonej na podstawie art.26 ustawy, czyli 1.099,47 zł. W wysokości świadczenia uwzględniono również składki po dniu 1 czerwca 2013r.

W decyzji tej organ rentowy poinformował ubezpieczonego o możliwości przeliczenia na wniosek ubezpieczonego kapitału początkowego z uwzględnieniem wynagrodzenia za lata 1980, 1982, 1984 - 1992.

W dniu 7 września 2017r. ubezpieczony wystąpił z wnioskiem o ponowne przeliczenie kapitału początkowego.

Decyzją z dnia 14 września 2017r. organ rentowy ponownie ustalił wysokość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, to jest od dnia 1 stycznia 1983r. do dnia 31 grudnia 1992r., z uwzględnieniem kwot wynagrodzeń ustalonych przez biegłą w toku postępowania sądowego o sygn. VIII U 33/15. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wzrósł do 107,36%.

Następnie zaskarżoną decyzją z dnia 15 września 2017r. organ rentowy przeliczył wysokość emerytury w związku z ponownym ustaleniem kapitału początkowego poczynając od dnia 1 września 2017r., to jest od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z art.26 ustawy emerytalnej.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury; emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę;

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 48 161,72 zł,

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wyniosła 490 860,68 zł,

- średnie dalsze trwanie życia wyniosło 251,90 m – cy,

- wyliczona kwota emerytury wyniosła 2 139,83 zł [(48 161,72 zł + 490 860,68) : 251,90]

Powyższe Sąd ustalił na podstawie dokumentacji akt organu rentowego jako okoliczności jednoznacznie wynikające z tych dowodów i niekwestionowane przez strony.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego J. Ś. nie zasługuje na uwzględnienie.

Ubezpieczony domagał się przeliczenia emerytury w związku ponownym ustaleniem kapitału początkowego za okres wsteczny, to jest do dnia 1 czerwca 2013r., gdy tymczasem organ rentowy przeliczenia takiego dokonał od dnia 1 września 2017r.

Zgodnie z art.133 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017r., poz.1383 ze zm.) w razie ponownego ustalenia przez organ rentowy prawa do świadczeń lub ich wysokości, przyznane lub podwyższone świadczenia wypłaca się, poczynając od miesiąca, w którym powstało prawo do tych świadczeń lub do ich podwyższenia, jednak nie wcześniej niż:

- 1) od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy lub wydano decyzję z urzędu, z zastrzeżeniem art.107a ust.3,
- 2) za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w pkt 1, jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Zaznaczyć należy, że ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest, że świadczenia wypłaca się na wniosek ubezpieczonego, lecz nie wcześniej niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek o świadczenie. Reguła powyższa wyklucza możliwość wstecznego wypłacania świadczeń, tj. za okres po nabyciu prawa, a przed złożeniem wniosku. Prawo do świadczenia może być realizowane dopiero po zgłoszeniu do właściwego organu rentowego wniosku o przyznanie prawa, przeliczenie świadczenia. (...) należy zawsze do ubezpieczonego. Organ rentowy nie działa w takiej sytuacji z urzędu.

Bezspornym w sprawie jest, że ubezpieczony wniosek o przeliczenie kapitału początkowego złożył w organie rentowym dopiero w dniu 7 września 2017r. Okoliczność tę ubezpieczony przyznał na rozprawie w dniu 24 stycznia 2018r. W takiej sytuacji, zdaniem Sądu, prawidłowo organ rentowy przeliczył emeryturę ubezpieczonego w związku z ponownym ustaleniem kapitału początkowego od dnia 1 września 2017r., czyli od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek, a to zgodnie z cytowanym powyżej art.133 ust.1 pkt 1 ustawy emerytalnej.

W ocenie Sądu brak jest podstaw przeliczenia świadczenia ubezpieczonego za okres wcześniejszy, na podstawie art.133 ust.1 pkt 2 w/w ustawy. Przepis ten przewiduje możliwość przyznania podwyższonego świadczenia za okres trzech lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, w którym został zgłoszony wniosek o przeliczenie (w przypadku ubezpieczonego ostatnie trzy lata przypadają na okres od września 2014r. do sierpnia 2017r.), ale tylko w przypadku, gdy ustalenie wysokości kapitału początkowego, a w efekcie emerytury, były następstwem błędu organu rentowego. Taka jednak sytuacja nie zachodzi w rozpoznawanej sprawie, bowiem organ rentowy początkowo (m.in. w decyzji z dnia 17 czerwca 2015r.) obliczył ubezpieczonemu kapitał początkowy, w także emeryturę, zgodnie z dokumentacją jaką na ten czas dysponował. Dopiero postępowanie dowodowe w sprawie o sygn. VIII U 33/15, podczas którego przeprowadzony został dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego, pozwoliło na odtworzenie wynagrodzeń ubezpieczonego za lata 1984 – 1992 i w konsekwencji przeliczenie emerytury ubezpieczonego w zakresie jej części obliczonej na podstawie art.53 ustawy emerytalnej, z zastosowaniem wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 94,42%. Takiego wyłącznie

przeliczenia świadczenia – jego części obliczonej na podstawie art.53, a nie na podstawie art.26 w/w ustawy – dotyczył wyrok Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 30 marca 2017r., którego ubezpieczony nie kwestionował. Organ rentowy nie miał obowiązku, aby po wyroku, o jakim mowa powyżej z urzędu przeliczać kapitał początkowy. Dla przeliczenia tego kapitału i następnie wysokości emerytury obliczonej w oparciu o art.26 ustawy emerytalnej konieczne było zgłoszenie przez ubezpieczonego stosownego wniosku,

o czym ubezpieczony został pouczonej w decyzji z dnia 25 maja 2017r. Wniosek taki ubezpieczony zgłosił dopiero w dniu 7 września 2017r. Stąd stosowne przeliczenie możliwe było dopiero od dnia 1 września 2017r.

Reasumując, Sąd stwierdził, iż zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa i stąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego jako bezzasadne.

(-) SSO Grażyna Łazowska